

NEZAVISNI SINDIKAT ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA
Independent Union of Research and Higher Education Employees of Croatia

U Zagrebu, 9. lipnja 2020. godine

Agencija za znanost i visoko obrazovanje
Donje Svetice 38/V
10 000 Zagreb

n/r prof. dr. sc. Sonja Vila, predsjednica Akreditacijskog savjeta
n/p članovima Akreditacijskog savjeta

Predmet: Očitovanje Akreditacijskog savjeta Agencije za znanost i visoko obrazovanje na Nacrt Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditaciju visokih učilišta, Klasa: 602-04/11-03/0018 od 7. svibnja 2020. godine

Poštovani članovi Akreditacijskog savjeta,

obraćam vam se povodom predmetnog dopisa, s potpisom predsjednice Akreditacijskog savjeta prof. dr.sc. Sonje Vila, kojeg ste 7. svibnja 2020. godine uputili Ministarstvu znanosti i obrazovanja, a na znanje dostavili, između ostalih, i Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, u čijem radu sudjelujem kao predstavnik Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja. Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja je kao reprezentativni sindikat u području znanosti i visokog obrazovanja potpisnik Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje. S obzirom da u svom dopisu problematizirate učinke Kolektivnog ugovora na način i s argumentima koji su po našoj ocjeni neutemeljeni, slobodan sam odgovoriti na vaše teze.

Prije svega želim istaknuti da je kolektivno pregovaranje baština svih razvijenih demokracija i sastavni dio temeljnih vrijednosti Europske unije pa je potpisani Kolektivni ugovor i doprinos ugledu Republike Hrvatske u klubu zemalja naprednog socijalnog partnerstva. Važnost kolektivnog pregovaranja dodatno je osnažena nedavno usvojenim Europskim stupom socijalnih prava, koji je u Goeteborgu potpisao premijer u ime Republike Hrvatske. Nadalje, potrebno je istaknuti sadržaj važeće **Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije** koja izriekom određuje da se definiranje strukture radnog vremena i radnih zadataka visokoškolskih nastavnika treba provesti kroz sklapanje kolektivnih ugovora.

Određivanje nastavne norme je po naravi stvari sastavni dio kolektivnih ugovora širom svijeta, pa tako i u nas. Kada bi se s poslodavcem ugovarala samo plaća, a ne i norma, tada bi visina plaće mogla biti lako izigrana jednostranim povećanjem radnog opterećenja. Plaća-norma je radno-pravni dual koji se u stvarnosti ne da razdvojiti baš kao ni lice i naličje jedne kovanice.

Nema sumnje da će kolektivno pregovaranje i kolektivni ugovor u sustavu znanosti i visokog obrazovanja i u budućnosti biti instrument usklađivanja nastavnih i znanstvenih normi u javnom sektoru pa je slijedom toga jednako izvjesno da će rješenja koja on donosi i u budućnosti biti sastavni dio normativnog tkiva visokoobrazovnog sustava. Sindikat će sa svoje strane, kao i uvijek do sada, činiti sve što je u njegovoj moći da se javni sustav znanosti i visokog obrazovanja razvija uz najviše standarde kvalitete, kako je to jasno

Adresa / Address: **Ulica Florijana Andrašeca 18 A, 10000 Zagreb, Croatia** ☐ Tel: +385 1 4847-337 Fax: +385 1 4847-338
e-mail: uprava@nsz.hr www.nsz.hr ☐ OIB: 44542870641 ☐ Žiro-račun – IBAN: HR1523600001101370304

Predsjednik / President: **prof. dr. sc. Petar Pervan** ☐ Predsjednik Velikog vijeća / President of the Great Council: **prof. dr. sc. Igor Radeka**
Zamjenik predsjednika i potpredsjednik Velikog vijeća: **dr. sc. Tvrtko Smital** ☐ Glavni tajnik: **Vilim Ribić**
Počasni predsjednici: **prof. dr. sc. Zvonimir Šikić** i **prof. dr. sc. Krunoslav Pisk**

Datum osnivanja / Date of Founding: 11. 1. 1990.
Član / Member of: Education International & Matica hrvatskih sindikata

iskazano u našoj najnovijoj verziji Politike znanosti i visokog obrazovanja¹. U tom smislu je potpuno neutemeljeno i neproduktivno bilo kakvo suprotstavljanje Kolektivnog ugovora Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete na Europskom prostoru visokog obrazovanja (ESG).

U vašem dopisu se navodi da predložene izmjene Pravilnika „predstavljaju usklađivanje s Kolektivnim ugovorom, a ne sa ESG-om.“ Na ovaj način se usklađenje Pravilnika s važećim Kolektivnim ugovorom kao valjanim i obvezujućim pravnim aktom ističe kao nešto negativno. Činjenica da Pravilnik kao podzakonski propis nije na odgovarajući način usklađen s aktualnim europskim dokumentima svakako jest problem, ali ne vidimo zašto bi usklađenje Pravilnika s drugim važećim i obvezujućim izvorima prava, što Kolektivni ugovor nesporno jest, bilo suvišno. Dužnost je izvršne vlasti usklađivati sve pravne dokumente u zemlji u jedan koherentan sustav.

Slijedom iznijetog smatramo problematičnim vaše tumačenje standarda 1.5 ESG-a s tezom da je usklađivanje Pravilnika i Kolektivnog ugovora *u suprotnosti sa zahtjevom da standardi kvalitete budu jasno i objektivno unaprijed utvrđeni i objavljeni*. Standard 1.5 samo određuje da „**Visoka učilišta moraju osigurati kompetentnost svojih nastavnika te primjenjivati pravedne i transparentne procese zapošljavanja i razvoja svojih zaposlenika.**“ Ali čak i u ovom kontekstu možemo reći da je Kolektivni ugovor bitno povećao transparentnost radnog odnosa u funkciji razvoja karijera.

Ono što dodatno ide u prilog predviđenom usklađivanju je standard 1.1 ESG-a koji određuje da „Visoka učilišta moraju imati politiku osiguravanja kvalitete koja je javno dostupna i dio njihovog strateškog upravljanja. Unutarnji dionici tu politiku moraju razvijati i provoditi putem **odgovarajućih struktura i procesa**... a u preambuli možemo pročitati da „.....dionici koji možda veću važnost pridaju nekim drugim svrhama, mogu drugačije gledati na kvalitetu u visokom obrazovanju, a osiguravanje kvalitete mora uzeti u obzir te različite perspektive. Kao jedan od unutarnjih dionika sustava znanosti i visokog obrazovanja Sindikat neosporno doprinosi kvaliteti sustava kroz Kolektivni ugovor.

Usklađivanje Pravilnika s kolektivnim ugovorom nije novost. I dosada je Pravilnik bio usklađen s ranije važećim kolektivnim ugovorima, što se jasno vidi npr. iz članka 13. stavka 2. Pravilnika kojim je određeno da „Od ukupnog broja **norma sati** za predloženi studijski program najmanje jednu polovicu trebaju izvoditi zaposlenici s punim radnim vremenom izabrani u znanstveno-nastavna i/ili umjetničko-nastavna zvanja“. Smisao sadašnjeg usklađivanja Pravilnika s Kolektivnim ugovorom leži tek u promjeni načina obračuna radnog opterećenja, ne mijenjajući manje-više količinu radnih opterećenja u odnosu na dosadašnje razdoblje. Ta puka obračunska promjena ima utjecaj na kvalitetu rada nastavnika, a time i cijelog sustava, samo pozitivno jer jača transparentnost i ravnomjernu opterećenost zaposlenika, odnosno, omogućuje kompenzaciju u slučaju neravnomjernog opterećenja. Kontakt sat je puno operabilniji pojam, kako na korist organizatora radnog procesa tako i njegovih izvršitelja.

Stoga je u tim uvjetima terminologiju Pravilnika bilo nužno uskladiti s novom terminologijom Kolektivnog ugovora, kao nužnim preduvjetom dosljedne primjene Pravilnika. U suprotnom bi se sudarala dva dokumenta i izazivala pravnu nesigurnost u sustavu. Iluzija je pretpostaviti da se ne uskladbom drugih pravnih akata s Kolektivnim ugovorom on ne bi morao provoditi. To je moguće samo dok zaposlenici ne počnu potraživati svoja prava sudskim putem.

Teško je povjerovati da možete biti zagovornici rješenja koja povećavaju pravnu nesigurnost. U svom dopisu tvrdite da se promjenama Pravilnika predlaže *promjena standarda kvalitete* u pogledu broja i strukture nastavnog osoblja na način da se predlažu, kao standard utvrđivanja kvalitete u postupcima inicijalne akreditacije i reakreditacije, kriteriji **za određivanje nastavnog opterećenja koji su predviđeni Kolektivnim ugovorom za znanost i visoko obrazovanje**. Sadržajno, niti jednu predloženu izmjenu Pravilnika nije moguće interpretirati kao izmjenu samog standarda određenog Pravilnikom nego isključivo kao izmjenu Pravilnika usmjerenu na usklađivanje s **već postavljenim standardima** u kontekstu stupanja na snagu novog Kolektivnog ugovora, a kako je to već ranije objašnjeno. **Dodatno ističemo da važeći Kolektivni ugovor uopće ne sadrži kriterije za određivanje nastavnog opterećenja na način da bi ih bilo moguće u Pravilnik**

¹ <http://www.nsz.hr/datoteke/17-18/sabor/Politika-u-znanosti-i-visokom-obrazovanju-IX-Sabor-Sindikata.pdf>

preuzeti kao standarde kvalitete. Kolektivni ugovor u pogledu definiranja nastavnog opterećenja sadrži samo granice najnižeg i najvišeg mogućeg dopuštenog opterećenja znanstvenika i nastavnika u znanosti i nastavi (i administrativnom/institucijskom djelu posla) i to kroz određivanja postotka radnog vremena u kojemu znanstvenik i nastavnik na navedenim poslovima može raditi.

Nevjerojatna je vaša konstrukcija da kriteriji nastavnog opterećenja nisu jasno i objektivno utvrđeni jer ovise o prosudbi čelnika institucije. Važno je istaknuti da se sadašnjim Kolektivnim ugovorom nastavno i znanstveno opterećenje **definira na razini ustanove.** U naravi se radi o koncepciji uređenja rada nastavnika koja omogućava odstupanja od standardne podjele radnog vremena **u cilju optimalne organizacije nastave na ustanovi, a time i podizanja kvalitete,** što je imperativ sustava, pa se čudimo da to ne prepoznajete. Osluškujući potrebe i zahtjeve institucija, Sindikat je uložio puno truda da Kolektivni ugovor učini što prilagodljivijim realnim potrebama pojedinih institucija i njihovih zaposlenika. Naše ambicije u fleksibilizaciji su bile puno veće od onoga što je u konačnici bilo prihvatljivo Ministarstvu. Sadašnji Kolektivni ugovor uistinu daje mogućnost upravama da prilagode sustav normi i nastavnih opterećenja svojim potrebama i potrebama svojih zaposlenika. **Mi to vidimo kao značajan doprinos kvaliteti, a vi očito kao normativni problem.** Dakle, nema govora ni o kakvim neobjektivnim ili neutvrđenim kriterijima određivanja nastavnog opterećenja, ali su pretpostavke tomu volja i spremnost da se Kolektivni ugovor protumači u duhu promjena koje donosi. Nerazumno je stoga **fleksibilnost Kolektivnog ugovora, koja upravama ustanova daje u ruke instrument da norme prilagode potrebama stvarnog radnog procesa, prokazivati kao nedostatak i nepostojanje „jasnih i objektivno utvrđenih kriterija“.** Često na ovaj način kvaliteta postaje žrtvom jednostavnosti pravne norme.

U dopisu se raspravljaju razlozi zbog čega je neprihvatljivo da pojedini **standardi kvalitete u pogledu broja, strukture i osposobljenosti** nastavnog osoblja i njegovog opterećenja budu utvrđeni upućivanjem na važeći Kolektivni ugovor. Riječ je o bespredmetnoj primjedbi jer se ni broj niti struktura, a ni osposobljenost nastavnog osoblja ne definira Kolektivnim ugovorom. Međutim tvrdnje koje se koriste u ovoj bespotrebnoj argumentaciji zabrinjavaju zbog težine svojih kvalifikacija.

Tvrdnja da „*ovakav pristup osiguranja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju ugrožava do sada ostvarene rezultate, poziciju Agencije za znanost i visoko obrazovanje..... a time i priznavanje stečenih kvalifikacija*“ je vrlo ozbiljna i s obzirom na njenu težinu bilo je za očekivati da takva vrsta upozorenja bude iskomunicirana od strane samog Upravnog vijeća Agencije. Kao član Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, zatražio sam od Vijeća da pokrene raspravu o sustavu kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju te sadašnjoj i budućoj ulozi AZVO-a u tom sustavu, a unutar koje rasprave će, vjerujem, predstavnici Agencije imati priliku dati čvrsto obrazloženje ove tvrdnje.

Jednako tako sam izvijestio članove Nacionalnog vijeća kako smatram potpuno neprimjerenim da se Akreditacijski savjet upušta u ocjenu da će „*kolektivni ugovor dovesti do posvemašnje zbrke i nesigurnosti kada je u pitanju primjena normativa iz Mreže visokih učilišta i studijskih programa u Republici Hrvatskoj*“. Nejasno je na temelju kojih spoznaja je Akreditacijski savjet došao do ovog zaključka kao što je nejasno i zbog čega AZVO nije na primjeren način upoznao Nacionalno vijeće o eventualnim poteškoćama u primjeni normativa iz Mreže. Nadam se da će, na moju preporuku, Nacionalno vijeće zatražiti od AZVO-a očitovanje u kojem ćemo saznati koje tijelo je napravilo analizu utjecaja Kolektivnog ugovora na primjenu normativa Mreža te na koji način bi primjena Kolektivnog ugovora ugrozila njegovu primjenu.

Prigovor da se odredbe Kolektivnog ugovora ne smiju ugraditi u Pravilnik, zato jer je Kolektivni ugovor dokument ugovornog i privremenog karaktera također nije opravdan. Praksa je naime pokazala da su se svi dionici, uključujući fakultete, javne institute pa i Ministarstvo, pridržavali obračunskih kriterija za radna opterećenja i onda kada je kolektivni ugovor prestao važiti pa je provođenje akreditacijskih postupaka čak i u takvim uvjetima bilo zagwarantirano. Naravno, za očekivati je da će u budućnosti Vlada s puno više ozbiljnosti pristupati procesu kolektivnog pregovaranja.

Sasvim se paušalno navodi tvrdnja da bi usklađenje Pravilnika s Kolektivnim ugovorom u nekom slučaju moglo biti tumačeno kao pokušaj Ministarstva da neovlašteno i nezakonito proširi primjenu Kolektivnog ugovora na privatne institucije u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. Neshvatljiva je logika kojom pristupate tome pitanju. U svojim razmatranjima zaboravljate da pitanje norme nije samo interesno pitanje Sindikata nego i Ministarstva. Vrlo važno je razumjeti da su u Kolektivni ugovor ugrađena rješenja koja su u skladu s politikom Ministarstva. Prema tome, ne čudi nastojanje Ministarstva da pitanja vezana uz normu koja su dogovorili unutar Kolektivnog ugovora sistematski proširuju na sve druge pravne akte u njihovoj domeni, pa tako i na predmetni Pravilnik.

Što se tiče privatnih učilišta, Sindikat trenutačno nema interes u normiranju rada njihovih djelatnika. Međutim, Ministarstvo ima svako pravo da kroz Pravilnik definira minimalne standarde potrebne za akreditaciju javnih ali i privatnih učilišta. To što neki parametri u definiranju minimalnih kriterija koincidiraju s rješenjima u Kolektivnom ugovoru je nebitno pitanje. Legitiman je cilj Ministarstva da osigura da nitko u prostoru visokog obrazovanja ne može ići ispod standarda normi koje su oni odredili/ugovorili (kroz Kolektivni ugovor) za javna učilišta. Naravno, svi, a posebice privatna učilišta, su slobodna da primjenjuju standarde iznad onih definiranih Pravilnikom.

Još jedan paušalni navod ne možemo propustiti bez komentara. Tvrdite, „da Kolektivni ugovor polazi od pristupa da se za isplaćene plaće treba utvrditi rad koji treba obaviti, a ne od pristupa da se plaća utvrđuje na temelju obavljenog rada te da takav pristup vrednovanja rada u znanosti i visokom obrazovanju dugoročno onemogućuje bilo kakve ozbiljne reforme“. Što reći na ovo? Potpuno je nejasno što se htjelo reći ovom tvrdnjom koja je u svakom svom dijelu netočna. Normiranje rada po svojoj definiciji predstavlja postupak u kojem se određuje koliko je i kakvog rada zaposlenik dužan isporučiti za ugovorenu plaću u 40-satnom radnom vremenu. Dakle, plaća se isplaćuje nakon i na temelju obavljenog rada ali se isplaćuje po unaprijed definiranoj cijeni rada određenoj pozitivnim pravnim propisima i sklopljenim kolektivnim ugovorima. Ali u svemu je još interesantnije pitanje; koji je to stručno opravdani interes Akreditacijskog savjeta da se bavi pitanjem plaća osim, čini se, želje da i na ovom pitanju pokuša diskreditirati Kolektivni ugovor.

I na kraju, u svom komentaru izražavate zabrinutost da se „tijela i postupci vrednovanja znanosti i visokog obrazovanja suprotno Zakonu o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju nastoje staviti u položaj tijela nadležnih za kontrolu primjene Kolektivnog ugovora“. Upravo ova besmislena primjedba oslikava suštinu svih primjedbi na račun sadržaja Kolektivnog ugovora jer se iz nje nazire prijezir prema rješenjima koja su rezultat dogovora socijalnih partnera. U zemlji razvijene demokracije trebalo bi biti upravo obrnuto; da što više normi koje reguliraju kvalitetu u sustavu znanosti i visokog obrazovanja budu rezultat dogovora relevantnih dionika. Izgradnja međusobnog povjerenja svih dionika sustava visokog obrazovanja je jedini pravi put u osiguravanju njegove kvalitete pa vas u tom duhu pozivamo na suradnju, a ne konfrontaciju. Spremni smo da kroz zajednički dijalog doprinesemo onom što je zajednički cilj: visoko obrazovanje temeljeno na najvišim standardima kvalitete.

S poštovanjem,

Prof. dr.sc. Petar Pervan, predsjednik Sindikata

Dostaviti na znanje:

- Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Donje Svetice 38/V, 10 000 Zagreb, n/p predsjednice prof. dr. sc. Jasmine Havranek;
- Ministarstvo znanosti i visokog obrazovanja, Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb, n/p ministrice prof. dr. sc. Blaženke Divjak;
- Vlada Republike Hrvatske, Trg Svetog Marka 2, 10 000 Zagreb, n/p predsjednika mr. sc. Andreja Plenkovića;
- Rektorski zbor Republike Hrvatske, Kralja Zvonimira 8, 10 000 Zagreb, n/p predsjednika prof. dr.sc. Nikše Buruma;
- Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb, n/p predsjednice prof. dr. sc. Mirjane Polić Bobić